

Lousewies van der Laan: 'Kabinetsformatie gebruiken om Nederland integerder te maken'

Posted on 21 augustus 2021 by Syp Wynia

Nederlandse autoriteiten hebben een veel te zelfgenoegzaam beeld van zichzelf, als het gaat om corruptie, witwassen en alles wat de integriteit van de overheid bedreigt, zegt Lousewies van der Laan. Zo fraai staan we er internationaal helemaal niet op. Van der Laan is directeur van de Nederlandse afdeling van Transparency International.

Van der Laan is te gast in deze uitzending van WYNIA's WEEK TV, waarin ze oproept in de kabinetsformatie eindelijk serieus werk te maken van de integriteit van politici, van het tegengaan van witwassen en het beschermen van klokkenluiders. Bekijk **HIER** het gesprek van Syp Wynia met Lousewies van der Laan.

Hoezo 'transparantie'?

Van der Laan is niet onder de indruk van het golfje 'transparantie' dat als gevolg

van de toeslagenaffaire en de motie van wantrouwen tegen premier Rutte de afgelopen maanden over het Binnenhof rolde. Het debat over de 'bestuurscultuur' is al weer 'afgekoeld' zoals zij het noemt.

De Nederlanders ervaren het ook, zegt Van der Laan, dat het er niet op vooruitgaat met de integriteit van Nederland. '41 procent van de Nederlanders zegt dat de macht in Nederland in handen is van een klein groepje mensen en bedrijven.' Dat heeft alles te maken met lobbycratie en ondoorzichtig gepolder. 'En een derde van de Nederlanders durft geen melding te maken van misstanden. Dat is heel zorgwekkend.'

Narcostaat Nederland

Ook als het gaat om gevolgen van de 'narcostaat' die Nederland moreel ondermijnt heeft Van der Laan geen hoge pet op van de urgentie aan het Binnenhof. Er ligt in haar optiek een rechtstreeks verband tussen de moorden op advocaat Derk Wiersum en Peter R. de Vries en de omvang van de drugsindustrie en het witwassen in Nederland. De cultuur van 'vrijheid, blijheid' die nog altijd rond drugsgebruik hangt, zit een doortastende aanpak van de Narcostaat Nederland in de weg, aldus Lousewies van der Laan.

Lobbycratie

Van der Laan wijst er op, dat zaken als corruptie, zoals ook belangenverstrengeling, in Nederland veel te weinig aandacht krijgt. In internationale verdragen is 'handel in invloed' een strafbare vorm van belangenverstrengeling, maar achtereenvolgende Nederlandse regeringen weigeren deze voor politici lucratieve belangenverstrengeling strafbaar te stellen. Van der Laan: 'Er is zelf geen Wikipediapagina voor in het Nederlands. Dat is veelbetekenend.'

Het fenomeen 'draaideurpoliticus' – vandaag minister, morgen lobbyist die zijn politieke en ambtelijke contacten gebruikt om tegen betaling particuliere belangen te dienen – is niet strafbaar en geldt zelfs als gangbaar. Eerste Kamerleden zijn vaak van beroep lobbyist en krijgen zelfs een hogere honorering als ze behalve lobbyist ook invloed kunnen uitoefenen als medewetgever. Sinds 2019 is er wel een integriteitsregel voor de Eerste Kamer, maar die gaat niet veel verder dan dat een functie als rechter niet te combineren is met die van Eerste Kamerlid.

Zowel de *Greco* – de anti-corruptiecommissie van de Raad van Europa in Straatsburg – als de *OESO* – de club van westerse industrielanden in Parijs – wijzen er voortdurend op, dat Nederland geen integer land is, als het gaat om belangenverstrengeling tussen particuliere belangen en de overheid.

Maar, zegt Lousewies van der Laan, de politieke cultuur in Nederland luidt enerzijds dat politici vinden dat ze zelf wel kunnen bepalen wat integer is en anderzijds dat politici elkaar niet aanspreken op niet-integer gedrag. Greco en Oeso kwamen onlangs nog weer met aanbevelingen om de Nederlandse overheid meer integer te maken. Maar met de aanhoudende aanbevelingen van Greco wordt, zo zegt Van der Laan, nooit iets – of hooguit 'een beetje' gedaan.

'Pilletjes en jointjes'

Van der Laan ervaart evenmin urgentie bij de bestrijding van de zware misdaad in Nederland, waarvan duidelijk is dat die doorgaans gelieerd is aan de internationaal gezien vooraanstaande rol van Nederland als producent, exportland en doorvoerland van verboden drugs. Het ondermijnt de Nederlandse rechtsstaat en de Nederlandse samenleving.

Als het aan Van der Laan ligt, wordt er veel te naïef gesproken over de 'pilletjes' en de 'jointjes'. Door het huidige beleid trekt Nederland de internationale drugsmisdaad aan. Direct daarmee verbonden is het misdaadgeld dat de economie en de samenleving infecteert.

Van der Laan ziet een verband tussen Nederland als belastingparadijs en Nederland als narcostaat: internationale bedrijven en internationale misdadigers maken gebruik van dezelfde Nederlandse routes om belasting te ontwijken, dan wel geld wit te wassen. Ze wil als directeur van Transparency International Nederland geen uitspraak over het al dan niet legaliseren van drugs. Maar, zegt Van der Laan: 'Je kunt dat als land zeker niet in je eentje doen.'

Nederland staat er niet best op

Uit internationale vergelijking komt Nederland helemaal niet zo goed naar voren langs de meetlat van de Verenigde Naties op het gebied van *'justice and strong institutions'* memoreert Van der Laan: 'Als je als Nederland landen als Polen en Hongarije de maat neemt moet je wel beter zorgen dat je je eigen rechtstaat voor

elkaar hebt'. Ze dringt er op aan in die zin nu eindelijk werk te maken van de veelbesproken nieuwe 'bestuurscultuur'.

Neem nou de partijfinanciering, zegt Van der Laan. Ze verwijst naar de recente grote sponsors die D66, Partij voor de Dieren, VVD en CDA bleken te hebben gefinancierd. De ene sponsor wilde meer klimaatbeleid (D66, PvdD), de ander had particulier belang bij het belastingbeleid (CDA). Er is ook hier, zegt Van der Laan, veel te weinig geregeld. Je kunt integriteit niet aan politici of hun partijen overlaten. 'Er moeten heldere regels zijn, er is toezicht nodig'. En daar ontbreekt het dus aan.

'Alle rapporten liggen er, alle aanbevelingen liggen er, het is nu een kwestie van doen'. Van der Laan roept daar in de eerste plaats Mark Rutte en Sigrid Kaag toe op, omdat die de leiding hebben bij de kabinetsformatie. 'Maar er hoeft niet gewacht te worden op de formatie. De Tweede Kamer kan er meteen werk van maken.

'We hebben een almachtige overheid, dat hebben we wel gezien bij de Toeslagenaffaire. We hebben een machtig bedrijfsleven. Maar hoe zit het met de burger die daartussen klem kan komen te zitten? Er zijn wat ngo's, er zijn Hoge Colleges van Staat en onderzoeksjournalisten die nog wat tegenmacht bieden. Maar bij de Toeslagenaffaire hebben we gezien dat zelfs de rechter niet altijd voor de burger, maar voor de staat kiest. Hopelijk komt er in de politiek meer tegenmacht.'

Lousewies van der Laan was onder meer Europarlementariër en Tweede Kamerlid, en in 2006 bovendien fractievoorzitter van D66 in de Tweede Kamer. Daarna werkte ze onder meer bij het Europees Strafhof. Van der Laan is sinds 1 oktober 2020 directeur van Transparency International in Nederland. Dat is een netwerk van 110 'chapters' in een reeks van landen. De Nederlandse afdeling is een vereniging.

***Het gesprek van Syp Wynia met Lousewies van der Laan** voor WYNIA's WEEK TV duurt ruim 53 minuten. U kunt het **HIER** bekijken en beluisteren, via Youtube.*

***WYNIA's WEEK is helemaal gratis**. Het zijn de donateurs die deze onafhankelijke journalistiek mogelijk maken. **Wilt u ook doneren?** Dat kan **HIER**. Hartelijk dank!*